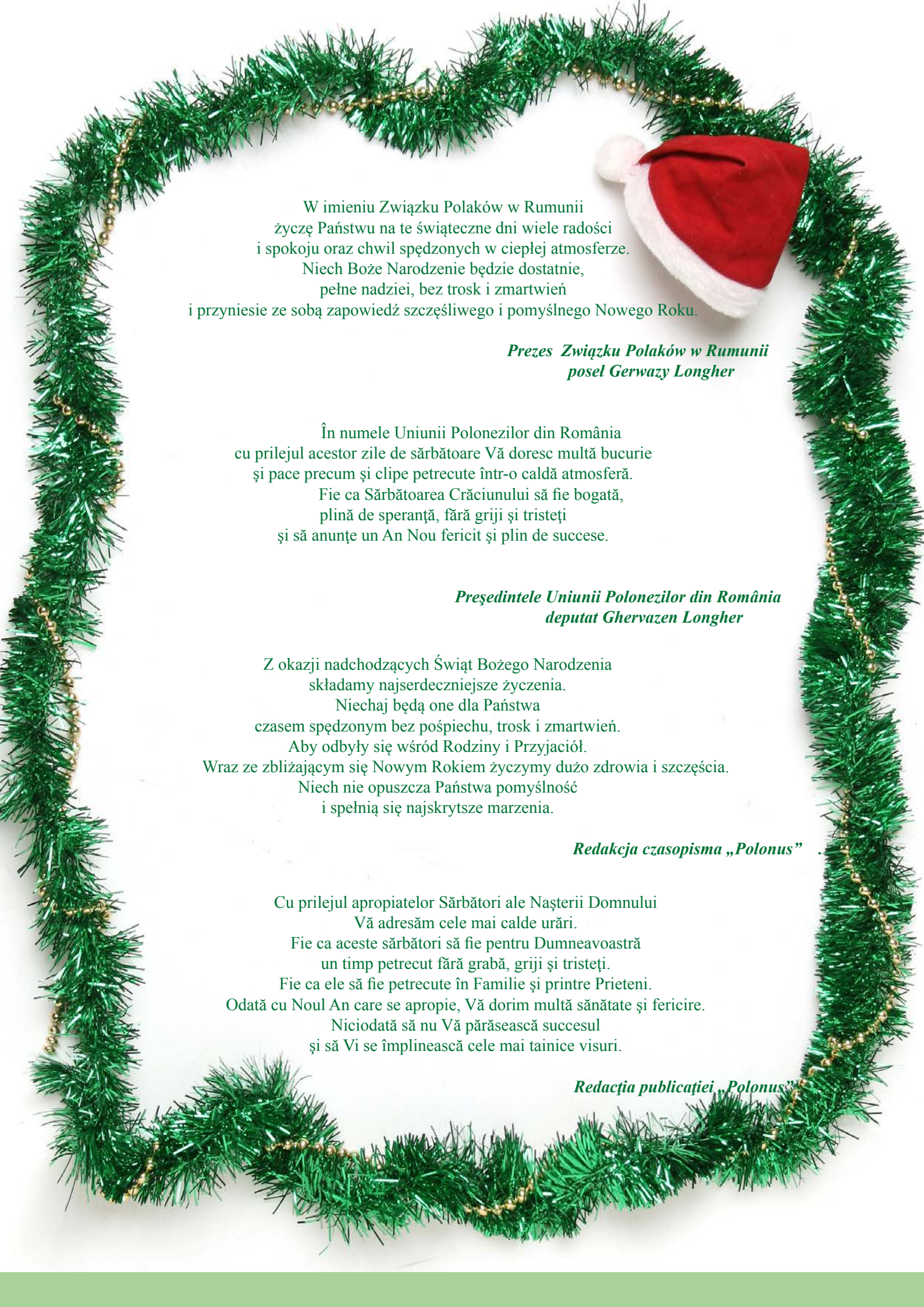

POLONUS

Pismo Związku Polaków w Rumunii
Revista Uniunii Polonezilor din România

12 (209) 2013

W imieniu Związku Polaków w Rumunii
życzę Państwu na te świąteczne dni wiele radości
i spokoju oraz chwil spędzonych w ciepłej atmosferze.
Niech Boże Narodzenie będzie dostatnie,
pełne nadziei, bez trosk i zmartwień
i przyniesie ze sobą zapowiedź szczęśliwego i pomyślnego Nowego Roku.

*Prezes Związku Polaków w Rumunii
poseł Gerwazy Longher*

În numele Uniunii Polonezilor din România
cu prilejul acestor zile de sărbătoare Vă doresc multă bucurie
și pace precum și clipe petrecute într-o caldă atmosferă.
Fie ca Sărbătoarea Crăciunului să fie bogată,
plină de speranță, fără griji și tristeți
și să anunțe un An Nou fericit și plin de succese.

*Președintele Uniunii Polonezilor din România
deputat Ghervazen Longher*

Z okazji nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia
składamy najserdeczniejsze życzenia.
Niechaj będą one dla Państwa
czasem spędzonym bez pośpiechu, trosk i zmartwień.
Aby odbyły się wśród Rodziny i Przyjaciół.
Wraz ze zbliżającym się Nowym Rokiem życzymy dużo zdrowia i szczęścia.
Niech nie opuszcza Państwa pomyślność
i spełnią się najskrytsze marzenia.

Redakcja czasopisma „Polonus”

Cu prilejul apropiatelor Sărbători ale Nașterii Domnului
Vă adresăm cele mai calde urări.
Fie ca aceste sărbători să fie pentru Dumneavoastră
un timp petrecut fără grabă, griji și tristeți.
Fie ca ele să fie petrecute în Familie și printre Prieteni.
Odată cu Noul An care se apropie, Vă dorim multă sănătate și fericire.
Niciodată să nu Vă părăsească succesul
și să Vi se împlinescă cele mai tainice visuri.

Redacția publicației „Polonus”

XI Festiwal Jasełkowy w Nowym Sokońcu

Al XI-lea Festival „La ieslea Domnului” în Solonețu Nou

Jasełka to wzorowane na średniowiecznych misteriach widowiska o Bożym Narodzeniu. Treścią przedstawień była historia narodzenia Jezusa w Betlejem i spisku Heroda, ale teksty jasełkowe zawierały też wątki odwołujące się do aktualnych wydarzeń, były więc w większości anonimowe i wielokrotnie przerabiane. Nazwa pochodzi od ludowej nazwy żłobu, w jakim został złożony Chrystus po swoim narodzeniu.

La ieslea Domnului (Jasełka) este un spectacol despre Nașterea Domnului având ca model misterele medievale. Conținutul spectacolelor îl reprezenta istoria nașterii lui Isus în Bethleem și a complotului lui Irod, dar textele cuprindeau și elemente referitoare la evenimentele actuale, erau deci în mare parte anonime și transformate de nenumărate ori. Denumirea provine de la numele popular al ieslei în care a fost pus Cris-

Początkowo miejscem widowisk były kościoły, a później, gdy pierwotna, wyłącznie religijna treść została obudowana wieloma elementami, przedstawienia jasełkowe prezentowano w innych miejscach. Zgodnie z wielowiekową tradycją w jasełkach pojawiają się grotta betlejemskie, żłóbek, Dzieciątko Jezus, Maria i Józef, Trzej Królowie, aniołowie, pastuszkowie. Wszystko to można było zobaczyć 16 grudnia podczas XI Festiwalu Jasełkowego w Nowym Sokołcu.

Kiedy wszyscy byli przygotowani, a sala Domu Polskiego wypełniła się po brzegi rozpoczął się Festiwal Jasełkowy. Na początek zabrał głos prezes Związku Polaków w Rumunii Gerwazy Longher, który w kilku słowach wyraził zadowolenie z kolejnego spotkania w tak magicznym okresie, jakim są święta Bożego Narodzenia oraz złożył z tej okazji wszystkim najserdeczniejsze życzenia, a nauczycielom i dzieciom podziękował za przygotowanie swoich występów. Przywitał także wszystkich przybyłych, w tym panią Cristinę Albu – kurator do spraw mniejszości narodowych i księdza proboszcza Mariusza Buczewskiego. Zanim rozpoczął się festiwal ksiądz Mariusz poprowadził modlitwę,

po czym s-a născut. Inițial locul spectacolelor erau bisericile, iar mai apoi, după ce primul conținut exclusiv religios a fost completat cu numeroase elemente, spectacolele au fost prezentate în alte locuri. Conform tradiției multisekulare, în spectacol apar grotă din Bethlehem, ieslea, Pruncul Isus, Maria și Iosif, cei Trei Magi, îngerii, păstorașii. Toate acestea au putut fi văzute în ziua de 15 decembrie, în timpul celui de al XI-lea Festival „La ieslea Domnului” din Solonețu Nou.

Când toți erau pregătiți, iar sala Casei Polone plină până la refuz a început Festivalul. La început a luat cuvântul președintele Uniunii Polonezilor din România Ghervazen Longher care, în câteva cuvinte, și-a exprimat satisfacția a încă unei întâlniri în această perioadă atât de magică cum sunt Sărbătorile Crăciunului și a adresat tuturor, cu acest prilej, cele mai calde urări, iar cadrelor didactice și copiilor le-a mulțumit pentru pregătirea evoluției lor. De asemenea, a urat bun venit tuturor celor prezenți, printre aceștia doamnei Cristina Albu – inspector pentru minoritățile naționale și preotului paroh Marius Bucevschi. Până a început festivalul, preotul Marius a condus rugăciunea,

a dzieci ze szkoły w Nowym Sokołcu przypomnieli wszystkim historię przedstawień jasełkowych.

Tego popołudnia zobaczyliśmy siedem scenek związanych ze świętami Bożego Narodzenia. Wystąpiły dzieci ze Szkoły Podstawowej w Pojanie Mikuli przygotowane przez Anelię Voloșciuc, uczniowie Szkoły Podstawowej z Kaczyki przygotowani przez Teresę Białą, uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Nowym Sokołcu, którym w przygotowaniu występu pomogły panie Tereza Solcan, Teresa Białą i Carmen Marculeac. Siostry Joanna i Diana przygotowały jasełka z dziećmi z Siretu, dzieci z Wikszan i Baineț przygotowała Mirela Ioniță, a licealistów z Gura Humorului, pomogła Aneta Buzuk. Występ każdej z grup wprowadzał zgromadzonych w atmosferę zbliżających się świąt i przypominał, jak ważne jest podtrzymywanie tradycji oraz wspólne kolędowanie w tym okresie. Na zakończenie każdy uczestnik otrzymał podarunek

iar copiii școlii din Solonețu Nou au amintit tuturor istoria spectacolelor de Jasełka.

În această după-amiază am văzut șapte scenete legate de Sărbătorile Nașterii Domnului. S-au prezentat copiii de la Școala Generală din Poiana Micului pregătiți de Aniela Voloșciuc, elevii Școlii Generale din Cacica pregătiți de Teresa Bială, elevii Școlii Generale din Solonețu Nou care au fost pregătiți de Tereza Solcan, Teresa Bială și Carmen Marculeac. Surorile Joanna și Diana au pregătit Jasełka cu copiii din Siret, iar copiii din Vicșani și Baineț au fost pregătiți de Mirela Ioniță, precum și liceenii din Gura Humorului ajutați de doamna Aneta Buzuk. Fiecare evoluție a introdus pe cei prezenți în atmosfera sărbătorilor care se apropie și a amintit cât de importantă este menținerea tradițiilor precum și colindatul împreună în această perioadă. În încheiere, fiecare participant a primit un cadou și într-o

i w świątecznym nastroju powrócił do swego domu, aby tam już za kilka dni cieszyć się razem ze swoją rodziną z przyjscia na świat Dzieciątka.

Iwona Olszewska Marculeac

dispoziție sărbătorească s-a întors la casa lui, pentru ca acolo, peste câteva zile, să se bucure împreună cu familia sa de venirea pe lume a Pruncului.

Trad. St. Iachimovschi

Foto: F. Marculeac

Dwie mądrości

*A otrzymawszy we śnie nakaz,
żeby nie wracali do Heroda,
inną drogą udali się do ojczyzny*
Ewangelia według św. Mateusza 2, 12

Nasz rozum sprawia nam bardzo często nie lada kłopot. Ileż to razy coś postanowiliśmy, o czymś zdecydowaliśmy, podjęliśmy konkretną decyzję, a potem... a potem żalujemy tego. A najgorsze jest to, że wielu zdarzeń, słów, decyzji nie da się już cofnąć. Już się dokonało to, o czym sami zdecydowaliśmy. Czasami sami do siebie mówimy: „Jak ja mogłem tak pomyśleć? Co mnie napadło, żeby tak powiedzieć? Gdzież ja miałem wtedy rozum, aby tak postanowić?”. Są też tacy wśród nas, którzy podchodzą do siebie samych bardzo krytycznie i mówią w sercu: „Oj, głupiś ty, głupi...” i charakterystycznie stukają się palcem w głowę.

Skąd się bierze ów rozdźwięk między decyzjami naszego umysłu i serca? Przecież jesteśmy jednością! Dzieje się tak dlatego, że gdy górą są emocje, to wtedy rozum niejako „zawiesza się”, tak jak czasami zawiesza się komputer. I co wtedy robimy z komputerem? Resetujemy go. A czy ludzki rozum można zresetować? Hmm... dobre pytanie, ale i odpowiedź jest równie dobra: Jak najbardziej! Ileż to jest sytuacji, w których tracimy zdrowy rozsądek, ucieka nam istotny wątek życia, a mówiąc językiem codziennym „tracimy głowę”. Co robić w takiej sytuacji? Jak się zachować? Kogo prosić o pomoc w podejmowaniu ważnych decyzji? Zagłębmy się do Betlejem...

Două înțelepciuni

*După ce au fost înștiințați în vis
să nu mai treacă pe la Irod,
s-au întors pe alt drum în țara lor*
Evanghelia după Matei 2, 12

Mintea noastră ne face adeseori feste. De câte ori am stabilit ceva, am decis ceva, am luat o decizie concretă, iar apoi... iar apoi am regretat. Mai rău este că numeroase întâmplări, cuvinte, decizii nu pot fi retractate. S-a înfăptuit ceea ce singuri am hotărât. Uneori ne spunem: „Cum am putut gândi așa? Ce mi-a venit să spun așa? Unde mi-a fost mintea atunci să fac asta?” Printre noi sunt și unii care sunt foarte critici față de ei înșiși și își spun în gând: Of, prost mai ești, prostule...” și se bat cu degetul în frunte.

De unde vine această contradicție între deciziile minții noastre și ale inimii? Doar suntem una! Se întâmplă așa, pentru că atunci mintea „se blochează”, așa cum uneori se blochează computerul. Și atunci ce facem cu computerul? Îl resetăm. Oare mintea omenească poate fi resetată? Hmm... bună întrebare, dar și răspunsul este bun: Bineînțeles! Câte nu sunt situațiile în care ne pierdem rațiunea, ne scapă firul principal al vieții, într-un limbaj de fiecare zi „ne pierdem capul”. Ce e de făcut într-o atare situație? Cum să ne comportăm? Cui să cerem ajutor în luarea unor decizii importante? Să privim spre Bethleem...

Radość z narodzenia małego Jezusa rozeszła się echem po całej okolicy i dotarła do ówczesnego króla – Heroda. Nic dziwnego, że się przeraził, bowiem w gruzach leży wszelkie jego plany. Jakież? A chociażby związane z wszelkimi decyzjami dotyczącymi jego panowania. Wprawdzie ów nowonarodzony Król żydowski był dopiero Dzieciąciem, ale to oznaczało, że mógł przejąć władzę w osobie krewnych, bliskich, ba, nawet podlegających jego władzy żołnierzy. Taki jest świat! Nic więc dziwnego, że Herod chciał pozbyć się nowego Króla, którego jeszcze nie poznał. Jak to się stało, że Mędrcy poznali się na brutalnej obłudzie Heroda? Dla nich to nie było nic trudnego wyczytać w jego oczach hipokryzję! Nadto wezwał ich potajemnie, aby wypytać o zdarzenie w Betlejem.

Mędrcy wnikliwie wpatrywali się w Heroda, w jego mimikę, sposób zachowania, gesty, odruchy, spojrzenia. Naprawdę niewiele potrzeba, aby przejrzeć na wylot człowieka obłudnego, kłamcę, cwaniaka. Wysłuchali go z kulturą, bo znajdowali się na terenie jego królestwa. Dzięki swej ludzkiej mądrości rozpoznali przebiegłość tego judejskiego „lisa”. Natomiast mądrość Boża pokierowała ich umysłami i sercami i dlatego inną drogą udali się do ojczyzny. Bóg przemówił do nich w czasie snu: „A otrzymawszy we śnie nakaz, żeby nie wracali do Heroda, inną drogą udali się do swojej ojczyzny” (Mt 2, 12).

W Biblii bardzo często Bóg posługuje się snem, aby przekazać coś bardzo ważnego człowiekowi. Na przykład święty Józef też miał sny, którymi kierował się w życiu. Pierwszy sen dotyczył przyjęcia Maryi w stanie błogosławionym jako swej Małżonki. Drugi sen dotyczył ucieczki do Egiptu. Gdy Mędrcy odjechali, „oto anioł Pański ukazał się Józefowi we śnie i rzekł: »Wstań, weź Dziecię i Jego Matkę i uchodź do Egiptu; pozostań tam, aż ci powiem; bo Herod będzie szukał Dziecięcia, aby Je zgładzić«” (Mt 2, 13). A trzeci sen miał miejsce w Egipcie: „A gdy Herod umarł, oto Józefowi w Egipcie ukazał się anioł Pański we śnie i rzekł: »Wstań, weź Dziecię i Jego Matkę i idź do ziemi Izraela, bo już umarli ci, którzy czyhali na życie Dziecięcia«” (Mt 2, 19-20).

Jako wierzący w Chrystusa kierujemy się w życiu mądrością ludzką, czyli tą, którą przekazali nam nasi rodzice, krewni, przyjaciele. Jest to mądrość życia, zdobyta przez doświadczenie, uczucia, pracę, cierpienie. Kierujemy się także mądrością nabytą – przekazali ją nam nasi nauczyciele. Każdy z nas, kto choć trochę pamięta lekcje z logiki matematycznej, doskonale zdaje sobie sprawę jak ważne jest posługiwanie się prostymi sylogizmami. I jest też mądrość dana nam od Stwórcy. Otrzymujemy ją w sakramentach (szczególnie w sakramencie bierzmowania), podczas modlitwy, studiując Pismo Święte, medytując zagadnienia ludzkiego wnętrza, relacji między ludźmi, Bogiem. Poznajemy

Bucuria dată de nașterea micului Isus s-a răspândit în împrejurimi și a ajuns la regele de atunci – Irod. Nu e de mirare că s-a înspămantat, căci toate planurile lui s-au năruit. Care? Măcar cele legate de toate deciziile privind domnia lui. Într-adevăr, Regele evreu nou născut era abia un Prunc, dar aceasta însemna că putea prelua puterea în persoana rudelor, apropiaților și chiar soldaților supuși autorității lui. Așa este lumea! Deci nu e de mirare că Irod a vrut să scape de noul Rege pe care încă nu l-a cunoscut. Cum s-a întâmplat că Magii au sesizat brutală prefăcătorie a lui Irod? Pentru ei nu a fost prea greu să citească în ochii lui ipocrizia! Atunci i-a chemat în taină, ca să îi întrebe despre întâmplarea de la Bethleem.

Magii îl priveau cu atenție pe Irod, mimica lui, modul cum se comporta, gesturile, mișcările, privirile. Într-adevăr, nu îți trebuie prea mult ca să descoperi fondul omului ipocrit, mincinos, viclean. L-au ascultat politicoși, pentru că se aflau pe terenul regatului lui. Datorită înțelepciunii lor omenști au recunoscut viclenia acestei „vulpi” iudaice. În schimb, înțelepciunea lui Dumnezeu le-a dirijat gândurile și inimile și de aceea s-au întors în patrie pe alt drum. Dumnezeu le-a vorbit în vis: „După ce au fost înștiințați în vis să nu mai treacă pe la Irod, s-au întors pe alt drum în țara lor” (Mt, 2,12).

În Biblie, adeseori Dumnezeu se servește de vis, pentru a transmite omului ceva foarte important. De exemplu, și Sf. Iosif a avut vise care l-au condus în viață. Primul privea primirea Mariei în stare binecuvântată ca Soție a sa. Al doilea vis privea fuga în Egipt. Când Magii au plecat „îngerul Domnului i-a apărut în vis lui Iosif și i-a zis: «Scoală-te, ia copilul și pe mama lui, fugi în Egipt și stai acolo până când îți voi spune, pentru că Irod are de gând să caute copilul ca să-l ucidă»” (Mt, 2,13). Iar al treilea vis a avut loc în Egipt: „După ce a murit Irod, iată că îngerul Domnului i-a apărut lui Iosif, în vis și i-a spus: «Scoală-te, ia copilul și pe mama lui și mergi în țara lui Israel, pentru că au murit cei care căutau să ia viața copilului»” (Mt 2, 19-20).

Fiind credincioși în Cristos ne conducem în viață cu înțelepciunea omenească, adică cu aceea pe care ne-au transmis-o părinții noștri, rudele, prietenii. Aceasta este înțelepciunea vieții dobândită prin experiență, sentimente, muncă, suferință. Ne conducem și cu înțelepciunea pe care ne-au transmis-o profesorii noștri. Fiecare dintre noi, cine doar puțin ține minte lecțiile de logică matematică, își dă seama cât de important este să te servești de silogisme simple. Și este și înțelepciunea dată de Creator. O primim în sacrameinte (mai ales în sacramentul mirului), în timpul rugăciunii, studiind Sfânta Scriptură, meditănd la problemele interiorului omenesc, la relațiile între

także mądrość filozofów, uczonych, pisarzy, poetów. Wiele jest mądrości, ale wszystkie one sprowadzają się do tych dwóch: do mądrości ludzkiej i Bożej.

Wpatrzeni w betlejemską szopkę widzimy w niej pełnych prostoty pasterzy, inteligentnych Mędrców, doświadczonych tajemnicą Maryję i Józefa, tajemniczych aniołów. Kogo jeszcze widzimy? Siebie samych – odkrywamy swą duszę dla Nowonarodzonego i śpiewamy Mu radosne kolędy.

*Andrzej Ziółkowski,
misjonarz (lazarysta) z Krakowa*

oameni, cu Dumnezeu. Cunoaştem, de asemenea, înţelepciunea filosofilor, învăţaţilor, dar toate conduc la acestea două: înţelepciunea omenească şi cea a lui Dumnezeu.

Contemplând ieslea din Bethleem, vedem păstorii în simplitatea lor, Magii înţelepţi, Maria şi Iosif, care au cunoscut taina, misterioşii îngerii. Pe cine mai vedem? Pe noi înşine – ne deschidem sufletul pentru Noul Născut şi Îi cântăm colinde de bucurie.

Trad. St. Iachimovschi

Bukowina

– dzieje, miejsca, ludzie

Bucovina

– istorie, locuri, oameni

**„Trzęsę cię płotku,
skąd przyjdiesz chłopku?”**

**Wigilia –
przygotowanie, wieczerza, zwyczaje**

**„Te scutur gărduţ,
de unde veni-vei puiuş?”**

**Ajunul Crăciunului –
pregătiri, cină, obiceiuri**

Et verbum caro factum est

Obrzędowość, podobnie jak cała kultura ludowa, odegrała szczególną rolę w przeszłości górali czadeckich, a cechą charakterystyczną jest bardzo silne powiązanie prawie całego dorocznego świętowania ludu czadeckiego z liturgią i rytuałem Kościoła katolickiego. Od kilkunastu wieków w powszechnej świadomości chrześcijan Boże Narodzenie jest największym i najbardziej uroczystym obchodzonym świętem.

Dniem o wyjątkowo nastrojowym charakterze w całej obrzędowości dorocznnej jest wigilia Bożego Narodzenia. Wigilia obfitowała w różne wierzenia i zabiegi magiczne mające na celu zapewnienie sobie i rodzinie zdrowia, pomyślności i wszelkich korzyści, a także przychylności losu i dobrego urodzaju rolnego.

Wigilii przypisywano znaczenie symboliczne i odzwierciedlały to również przysłowia, np.: „Jakiś

beneficiilor precum o soarta bună şi o recolta agricolă bogată.

Wigiliei i se atribuia o semnificaţie simbolică care se reflectă în numeroase proverbe, cum ar fi „Cum eşti în Ajun, așa vei fi tot anul” sau „Cine ia bătaie în Ajun, acela va fi bătut tot anul” etc. Prin urmare, copiii au încercat să fie ascultători în această zi, pentru a nu fi pedepsiţi, deoarece așa ar putea fi întreg anul viitor.

În ajunul Crăciunului, toţi se trezeau mai devreme, dar nimeni nu trebuia să fie trezit, pentru că toată lumea urma să se trezească singură. Se străduiau să nu împrumute nimic pentru a nu repeta aceasta pe parcursul noului an şi pentru a nu păgubi gospodăria de noroc. Era interzis tăiatul lemnelor, căci provoca dureri de cap, sau bătutul cuielor, care provoca dureri de dinţi. În ajunul Crăciunului, nu se spală sau atârână rufele la

w Wigilię, takiś cały rok”, „Kto oberwie we Wigilie, tyn bedzie bity cały rok” itp. Dlatego też dzieci starały się być w tym dniu posłuszne, aby nie zasłużyć na karę, bo tak mogłoby być cały następny rok.

W Wigilię należało wstać wcześniej, ale nie powinno się nikogo budzić, ponieważ każdy powinien obudzić się sam. Starano się również nic nie pożyczać, aby nie robić tego w nowym roku i aby nie wynieść szczęścia z domu. Nie wolno było rąbać drewna, gdyż cały rok bolałaby głowa, ani wbijać gwoździ, aby zęby nie bolały. W Wigilię nie należało pracować ani wieszac bielizny jak też podejmować się większych prac gospodarskich, przestrzegano również zakazu hałasowania w tym dniu.

Do wieczerzy należało przygotować mieszkanie oraz stół. Domownicy musieli być umyć, uczesani i odświętnie ubrani, albowiem wierzono, że bez szczęścia będzie ten, kto do wieczerzy zasiądzie brudny. Obecność kogoś obcego nie jest zbyt mile widziana, jedynie poranny pastuszek z „palaźniczką” jest oczekiwany, albowiem przybywający może sprowadzić na dom nieszczęścia. Stół musiał być przygotowany przed rozpoczęciem wieczerzy, wierzono bowiem, że wszystko co potrzebne powinno stać na stole, aby ani gospodyni ani nikt inny nie musiał wstawać od stołu podczas jedzenia, w przeciwnym razie rodzinę czekało nieszczęście, a nawet śmierć.

Momentem, od którego rozpoczynano wieczerzę było ukazanie się pierwszej gwiazdki. Przed przystąpieniem do wieczerzy odmawiano modlitwy „Ojcze nasz” bądź „Anioł Pański”. Ważną chwilą było łamanie się opłatkiem. Zwyczaj łamania się opłatkiem wywodzi się jeszcze z czasów pogańskich, kiedy dzielono się pieczywem obrzędowym, kościół zaś nadał temu zwyczajowi sens chrześcijański. Opłatek był symbolem jedności i zgody w rodzinie i powszechne było przekonanie, że „kto w wilię z drugim dzieli się opłatkiem, ten nigdzie nie zaginie”. Wieczerza wigilijna, do której wszyscy siadali głodni po całodziennym poście, składała się z kilku dań. Liczba potraw była różna – jedni uważali, że powinno ich być 7 lub 9, inni, że dwanaście, czyli tyle, ilu było apostołów. Stół nakryty był czystym obrusem, pod który wkładano siano, a pod stołem ustawiało się słomiany snop, oznaczający tzw. „dziada”.

Resztki i okruszki z wigilijnego stołu podawano bydłu lub zakopywano w ogrodzie albo rozrzucano po polach, nigdy jednak nie wyrzucano do śmietnika. Szczególną uwagę okazywano wobec bydła, dawanie opłatka krowom wskazywało na znaczenie, jakie chłop przywiązywał do bydła.

uscat și nu se lucrează decât pe lângă casă, de asemenea se respecta interdicerea de a face zgomot în această zi.

Pentru cina de Ajun, se cuvine să fie pregătită încăperea și masa. Cei din casă trebuiau să fie curați, pieptănați și îmbrăcați de sărbătoare, deoarece se credea că va fi fără noroc acela care se va așeza la masă murdar. Prezența unui străin nu este binevenită, doar păstorașul de dimineață este așteptat cu „brăduțul”, pentru că venind altcineva ar putea aduce nenorociri asupra casei. Masa trebuia pregătită înainte de începerea vigilei, astfel se credea că totul trebuia să fie pus pe masă, ca nici gospodina, nici oricine altcineva să nu fie nevoit să se ridice de la masă în timp ce mănâncă, altfel familia era urmărită de ghinion, sau chiar de moarte.

Cina începea în momentul în care se arăta prima stea pe cer. Înainte de cină se rugau cu toții rugăciunea „Tatăl nostru” sau „Îngerul Domnului”. Un moment deosebit de important era împărțirea așa numitului „opłatek”. Obiceiul de a împărți această „pâine albă” datează din timpurile păgâne când se împărțea pâinea în cadrul unui ritual de familie, iar biserica i-a dat acestui obicei un sens creștin. „Opłatek” a fost un simbol al unității și al armoniei în familie și se credea că „acela care în Ajun împarte opłatek cu altcineva, acela nu va rătați niciodată”. Masa de Ajun, la care se așează cu toții flămânzi după o zi de post, consta în mai multe feluri de mâncare. Numărul de feluri era diferit, unii credeau că ar trebui să existe 7 sau 9 feluri iar alții sugereau 12 feluri conform numărului apostolilor. Masa era acoperită cu o față de masă curată, sub care se așeza fân, iar sub masă era așezat un snop de paie, așa-numitul „moș”.

Resturile și firimiturile de la această masă erau date bovinelor, îngropate în grădină sau împrăștiate pe câmpuri, dar nu erau aruncate la gunoi. O atenție deosebită era îndreptată spre animalele domestice,

Na góralskim stole były wyłącznie potrawy, które dała ziemia

Fot. Natasza Gorzołka

Najobszerniejszy zespół wróżb dotyczył przyszłości, szczęścia, zdrowia, długości życia, które górale czadecy przywieźli ze sobą na Bukowinę, ale które na skutek pogłębiania zasad wiary stopniowo zostały usunięte. Tak np. spod obrusa wyciągano źdźbło siana i z jego długości wróżono długość życia albo wierzono, że wypełnianie rękawicy jedną łyżką z każdej potrawy i włożenie jej pod poduszkę sprawi, że sen z nocy wigilijnej spełni się do następnej Wigilii.

Rozpowszechnione były wróżby matrymonialne, dzięki którym dziewczęta miały nadzieję dowiedzieć się wszystkiego o swoim przyszłym zamążpójściu. Najczęstsze było zmiatanie mieszkania na opak, tj. od drzwi ku oknom, a śmieci należało wyrzucić za płot i nasłuchiwać, skąd dobiegnie szczekanie psa, ponieważ stamtąd miał nadejść kawaler, albo potrząsanie płotem i wymawianie formuły: „trzęsę cię płotku, skąd przyjdiesz chłopku?“, wtedy również nasłuchiowano szczekania psa, które wskazywało skąd ma nadejść narzeczony. Inną formą było liczenie przyniesionych do mieszkania drewek, gdzie parzysta liczba wskazywała życie w parze, albo zabieranie od wszystkich uczestników wieczerzy łyżki, trzepanie jej przed domem i wsłuchiwanie się, z jakiej części szczeka pies, bo stamtąd upatrywano przyszłego narzeczonego lub narzeczoną.

Tradycja nakazywała obowiązkowe uczestniczenie w pasterce. Zapewniano sobie w ten sposób szczęście osobiste w nowym roku. Starano się nie przyjść jako ostatni na nabożeństwo, aby nie być uznanym za zmorę. Złą wróżbą był upadek w drodze do kościoła. Kto pierwszy wracał z pasterki, ten pierwszy miał ukończyć żniwa, a dla panien była to wróżba matrymonialna.

Wobec tych wszystkich tradycji nasi górale głęboko wierzyli, że Chrystus jest wcieloną Miłością dla nas. Dlatego też wolno nam wyznawać, że Bóg jest miłością i miłosierdziem dla całego świata. Udręczona i niespokojna ziemia doświadczy pokoju, jeśli tylko przyjmie Miłosierdzie, którym dla nas stał się Chrystus. Otwórzmy nasze serca dla Tego, który zstąpił i przybył, gdyż nawet gdyby Chrystus po tysiącokroć się narodził – jak mówił ks. Marcin Luter – i nawet gdyby codziennie śpiewano nam pieśni o Jego narodzinach, nic nam to nie pomoże, jeśli nie narodzi się dla Ciebie i dla mnie.

Życzę Wam, Waszym Rodzinom, Przyjaciołom prawdziwej radości i prawdziwych świąt. Niech nieustanna radość z Narodzin Zbawiciela towarzyszy Wam w Nowym Roku Pańskim 2013.

ks. Alfons-Eugen Zelionca
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

oferirea acestui „oplatek” vitelor indica importanța acordată de către gospodar vitelor sale.

Grupa cea mai mare de previziuni se referea la viitor, fericire, sănătate, viață îndelungată, pe care muntenii din Czadca le-au adus cu ei în Bucovina, dar care, prin aprofundarea credinței, treptat au fost eliminate. De exemplu de sub fața de masă era extras un fir de fân și lungimea acestuia prezicea longevitatea și se credea că umplând o mânășă cu câte o lingură din fiecare fel de mâncare și așezând-o sub pernă, va face ca visul din noaptea de Ajun să se împlinească la următorul Ajun al Crăciunului.

Au fost foarte răspândite vrăjile matrimoniale datorită cărora fetele aveau speranța de a afla totul despre viitorul lor cu privire la căsătorie. Cel mai frecvent era măturarea locuinței în sens invers, și anume de la ușă spre fereastră, iar gunoiul trebuia să fie aruncat peste gard, ascultând, de unde se va auzi lătratul câinelui, deoarece de acolo urma să vină alesul, sau să agite gardul rostind formula: „Te scutur gârduț, de unde veni-vei puiuț?” ca apoi, de asemenea să fie ascultat lătratul câinelui, care indica de unde urma să sosească viitorul logodnic. O altă formă era numărarea lemnelor aduse în casă, în cazul în care era un număr par, aceasta însemna o viață împreună, sau se culegeau de la toți participanții la masă lingurile cu care au servit cina și ieșind în fața casei se făcea zgomot cu ele, iar ascultând în ce zonă se aude lătratul câinilor însemna că de acolo va sosi logodnicul sau viitoarea logodnică.

Tradiția presupunea participarea obligatorie la Sf. Liturghie de la miezul nopții. În acest mod fiecare se asigura de norocul personal în noul an. Se străduiau să nu întârzie la biserică pentru a nu fi luat drept sperietoare. Un semn rău era dacă cineva cădea în drum spre biserică. Cine se întorcea primul de la biserică, acela trebuia să termine secerișul, iar pentru fete era o precizere matrimonială.

Având în vedere toate aceste tradiții, muntenii noștri au crezut profund că Cristos este Iubirea întrupată pentru noi. Prin urmare, noi trebuie să mărturisim că Dumnezeu este iubire și plin de milostivire pentru întreaga lume. Chinuit și neliniștit, pământul va cunoaște pacea, dacă va primi Milostivirea care a devenit pentru noi Cristos. Să ne deschidem inimile către Acela, care a venit și s-a coborât, căci chiar dacă Cristos s-a naște pentru a mia oară - după cum a spus pr. Martin Luther – și chiar dacă în fiecare zi ni s-ar cânta despre nașterea Sa, la nimic nu ne folosește, dacă nu se va naște pentru Tine și pentru mine.

Vă doresc Vouă, Familiilor voastre, Prietenilor adevărate bucurii, adevărate Sărbători de Crăciun. Fie ca bucuria constantă a Nașterii Mântuitorului să vă însoțească în Noul An al Domnului 2013.

pr. Alfons-Eugen Zelionca
Universitatea Catolică „Ioan Paul al II-lea” din Lublin

1 decembrie 1918 – revanșa unității spirituale românești

„Românii, câți se află lăcuitori în Țara Ungurească, la Maramoșu și la Ardealul, delaolaltă sunt cu moldovenii și toți de la Rîm se trag”, creiona Grigore Ureche în secolul XVII, în „Letopisețul Țării Moldovei”, unitatea etnică a românilor de origine romană. Această unitate etnică și spirituală nu a fost transformată într-o unitate politică decât în 1918, având însă două precedente importante: unirea efemeră realizată de către Mihai Viteazul în 1600 și crearea „României Mici” în vremea lui Alexandru Ioan Cuza, în 1859. Actul de la 1600 și soarta lui Mihai Viteazul merită o atenție aparte, reprezentând după câte știm un caz nemaîntâlnit în istoria lumii: moartea voievodului unificator în 1601 i-a făcut pe români să mai aștepte 317 ani până la desăvârșirea unității lor naționale.

„Națiunea reprezintă înainte de toate o conștiință morală”, remarca marele istoric român Gh. I. Brătianu. Și, într-adevăr, la începutul secolului XX exista pe deplin la români o conștiință morală necesară realizării unității naționale, când împrejurările externe ar fi permis-o. Acest fapt are serioase temeuri istorice. În ciuda adversităților istorice care i-au silit să trăiască multe secole de istorie în formațiuni politice separate, românii nu și-au pierdut niciodată conștiința originii lor etnice și spiritual-religioase comune, fapt care a făcut ca ideea realizării unității politice, fie și parțiale, să poată fi permanent retrezită de către cărturari, oameni politici sau oameni de arme în rândurile maselor, sporadic începând cu secolele XV-XVII, permanent începând cu secolul XIX. Ca în istoria oricărui popor mic, situat la confluența de interese a unor mari puteri, unirea românilor nu s-a putut face în 1918 decât prin coroborarea eforturilor interne în acest sens cu două împrejurări externe favorabile: plasarea României în rândurile învingătorilor din primul război mondial; autodizolvarea Imperiului Rus și a Imperiului Austro-Ungar, fapt care a făcut ca la regatul României să se poată alipi pe lângă Basarabia și Transilvania, cu Banat, Crișana, Maramureș, Sătmar.

Realizarea unității naționale românești, ade-vărată revanșă a spiritului și geografiei asupra istoriei s-a făcut în 1918 în trei mari etape. La 27 martie 1918, Sfatul Țării din Basarabia a decis unirea acestei provincii istorice românești cu patria-mamă. Declarația de unire suna astfel: „În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: Republica Democratică Moldovenească (Basarabia) în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani, din trupul vechii

1 grudnia 1918 roku – zwycięstwo rumuńskiej jedności duchowej

„Rumuni z Kriszany, Banatu, Sătmaru, Maramureszu i Siedmiogrodu wraz z Mołdawianami wszyscy z Rzymu się wywodzą” – szkicował w XVII w. Grigore Ureche w „Latopisie Ziemi Mołdawskiej” jedność etniczną Rumunów pochodzenia romańskiego. Ta etniczna i duchowa jedność dopiero w 1918 r. przerodziła się także w jedność polityczną, z dwoma poprzedzającymi ją ważnymi próbami: krótkotrwałe zjednoczenie dokonane przez Michała Walecznego w 1600 r. i „małe zjednoczenie” z okresu panowania Alexandru Ioana Cuzy w 1859 r. Akt z roku 1600 i los Michała Walecznego zasługują na oddzielną uwagę, ponieważ stanowią, według mojej wiedzy, przypadek wyjątkowy w historii: śmierć wojewody zjednoczyciela w 1601 r. spowodowała oczekiwanie 317 lat na faktyczne dokonanie się narodowego zjednoczenia Rumunów.

„Naród to przede wszystkim moralna świadomość”, twierdził wielki rumuński historyk Gh. I. Brătianu. I rzeczywiście, na początku XX w. Rumuni posiadają wystarczającą moralną świadomość konieczną do dokonania narodowego zjednoczenia w momencie sprzyjających ku temu okoliczności. Fakt ten ma poważne historyczne podstawy. Mimo historycznych przeciwności, które zmuszały ich do wielowiekowego zamieszkiwania w oddzielnych organizmach politycznych, Rumuni nie utracili nigdy świadomości swego wspólnego pochodzenia etnicznego, duchowego i religijnego, która pozwoliła żyć idei zjednoczenia, nawet częściowego, podtrzymywana w masach przez uczonych, polityków, wojskowych, sporadycznie w wiekach XV-XVII, a trwale z początkiem wieku XIX. Jak w przypadku losów każdego małego narodu, znajdującego się na skrzyżowaniu wpływów wielkich mocarstw, zjednoczenie Rumunów nie byłoby możliwe w 1918 r., gdyby nie sprzężenie wysiłków wewnętrznych z dwoma sprzyjającymi okolicznościami zewnętrznymi, jakimi były wyjście Rumunii z I wojny światowej po stronie zwycięzców i rozpad Imperium Rosyjskiego i Austro-Węgierskiego – co doprowadziło do możliwości przyłączenia do Starego Królestwa oprócz Besarabii także Transylwanii, z Banatem, Kriszaną, Maramureszem, Sătmarem.

Zjednoczenie narodowe, stanowiące prawdziwe zwycięstwo ducha i geografii nad historią, dokonało się w 1918 r. w trzech etapach. 27 marca 1918 r. besarabska Rada Kraju zdecydowała o zjednoczeniu tej historycznie rumuńskiej prowincji z macierzą. Akt zjednoczenia brzmi następująco: „W imieniu narodu Besarabii Rada Kraju postanawia: Mołdawska Republika Demokratyczna (Besarabia) w jej granicach pomiędzy Prutem, Dniestrem, Dunajem, Morzem

Moldove. În puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului ca noroadale singure să-și hotărască soarta lor de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama ei România”.

Pe 27 octombrie 1918 Adunarea Națională de la Cernăuți a hotărât unirea Bucovinei cu celelalte teritorii locuite de români în Imperiul Austro-Ungar. Unirea propriu-zisă a Bucovinei cu România s-a realizat pe 28 noiembrie 1918, când Congresul General al Bucovinei decide „unirea necondiționată și pe vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colacin și Nistru cu regatul României”.

Etapa finală a creării României Mari are loc la 1 decembrie 1918, la Alba Iulia. Atunci, cei 1228 delegați români din 80 orașe și circa 5.000 sate din cele 27 comitate românești formează la Alba-Iulia Marea Adunare Națională a românilor din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș și Sătmar. Acești delegați hotărâsc în unanimitate unirea acestor vechi provincii istorice românești cu Regatul României. Rezoluția citită cu acel prilej de către episcopul greco-catolic Iuliu Hossu menționa că „Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 noiembrie/1 decembrie (stil nou) 1918, decretează unirea acestor români și a tuturor teritoriilor locuite de ei cu România. Adunarea Națională proclamă îndeosebi dreptul inalienabil al națiunii române la întreg Banatul cuprins între râurile Mureș, Tisa și Dunăre”. În continuarea rezoluției se prevedea, în sensul unei toleranțe civice depline și în consens cu spiritul celebrelor „14 puncte” detaliate de președintele Woodrow Wilson în Congresul american la 8 ianuarie 1918, „egala îndreptățire și deplina libertate” pentru toți locuitorii, români și neromâni, din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș și Sătmar.

Actul de la 1 decembrie 1918 consfințează astfel, în cetatea unirii lui Mihai Viteazul de la 1600, unitatea politică a românilor, realizată pe baza unității lor etnice, spiritual-religioase și de civilizație. Această unitate fusese reliefată încă din secolele XIV-XV de o serie de învățați străini și români, fiind fixată ulterior în conștiința publicului mai cu seamă începând cu secolul XIX, supranumit de istorici „secolul naționalităților”. Această acțiune a fost realizată în principal prin intermediul educației școlare de o mulțime de dascăli și truditari ai condeiului din toate provinciile istorice locuite de către români. Pentru realizarea acestei unități, au trebuit însă să cadă în primul război mondial aproximativ 300.000 soldați și ofițeri români, care au binemeritat recunoștința eternă a națiunii lor.

dr. Florin Pintescu

Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava

Czarnym i starych granicach z Austrią, oderwana przez Rosję ponad sto lat temu od dawnej Mołdawii. Na mocy prawa historycznego i prawa narodu, na podstawie zasady o samostanowieniu narodów o swoich losach odtąd i na zawsze jednoczy się z macierzą Rumunią”.

27 października 1918 r. Zgromadzenie Narodowe z Czerniowiec uchwaliło zjednoczenie Bukowiny z pozostałymi terytoriami zamieszkałymi przez Rumunów w Imperium Austro-Węgierskim. Właściwe zjednoczenie Bukowiny z Rumunią nastąpiło 28 listopada 1918 r., kiedy to Kongres Generalny Bukowiny zdecydował o „bezwarunkowym i wiecznym zjednoczeniu Bukowiny w jej dawnych granicach po Czeremosz, Kołaczyn i Dniestr z Królestwem Rumunii”.

Ostatni etap tworzenia Wielkiej Rumunii dokonuje się 1 grudnia 1918 r. W Alba Iulia, kiedy to 1228 delegatów rumuńskich z 80 miast i około 5 tys. wsi z 27 komitatów rumuńskich tworzy Zgromadzenie Narodowe Rumunów z Siedmiogrodu, Banatu, Kriszany, Maramureszu i Sătmaru. Delegaci jednogłośnie uchwalają zjednoczenie tych dawnych historycznych rumuńskich prowincji z Królestwem Rumunii. Proklamacja odczytana przy tej okazji przez biskupa greckokatolickiego Iuliu Hossu głosiła, że „Zgromadzenie Narodowe wszystkich Rumunów z Siedmiogrodu, Banatu, Maramureszu, Kriszany i Sătmaru, poprzez swoich uprawnionych reprezentantów w Alba Iulia dnia 18 listopada/1 grudnia (według starego kalendarza) 1918 r. zarządza zjednoczenie tychże Rumunów i wszystkich zamieszkałych przez nich terytoriów z Rumunią. Zgromadzenie Narodowe proklamuje w szczególności niezbywalne prawo narodu rumuńskiego do całego Banatu pomiędzy rzekami Marusza, Cisa i Dunaj”. W dalszym ciągu proklamacja postanawia, w rozumieniu pełni obywatelskiej tolerancji i w duchu słynnych „14 punktów” przedstawionych przez prezydenta Woodrowa Wilsona w orędziu do Kongresu 8 stycznia 1918 r., „równouprawienie i pełną wolność” dla wszystkich mieszkańców, Rumunów i nie Rumunów, Siedmiogrodu, Banatu, Kriszany, Maramureszu i Sătmaru.

Akt z 1 grudnia 1918 r. uświęcał więc, w miejscu zjednoczenia Michała Walecznego z 1600 r., jedność polityczną Rumunów, dokonaną na bazie ich jedności etnicznej, duchowej, religijnej i cywilizacyjnej, uwydatnianej jeszcze w wiekach XIV-XV przez uczonych obcokrajowców i Rumunów, a na stałe w świadomości wybitnych osób publicznych od początków XIX w., zwanego przez historyków „wiekiem narodów”. Zjednoczenie dokonało się przede wszystkim dzięki edukacji, w którą zaangażowanych było wielu nauczycieli i ludzi pióra ze wszystkich historycznych prowincji zamieszkałych przez Rumunów. Aby jednak zjednoczenie mogło się dokonać, musiało najpierw podczas I wojny światowej ponieść najwyższą ofiarę około 300 tys. rumuńskich żołnierzy i oficerów, którzy zasłużyli na wieczną wdzięczność całego narodu.

Tłum. E. Wieruszewska-Calistru

Rada Prezesów w Wilnie

W dniach 29-30 listopada odbyło się w Wilnie posiedzenie Rady Prezesów Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych z udziałem prezesów 40 organizacji członkowskich EUWP, polskich i polonijnych działających zarówno na wschodzie, jak i na zachodzie Europy. Związek Polaków w Rumunii reprezentował prezes organizacji – Gerwazy Longher.

Obrady połączono z obchodami 20-lecia Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych. Gałę jubileuszową rozpoczęło przemówienie prezydent EUWP Heleny Miziniak na temat początków i rozwoju działalności organizacji.

Z tej okazji życzenia dla EUWP nadesłali: prezydent RP Bronisław Komorowski, marszałek Sejmu Ewa Kopacz, wiceprzewodniczący Sejmu Litwy, biskup Wiesław Lechowicz i wielu innych.

Uczestnicy wileńskiego spotkania zaapelowali do Sejmu RP o oficjalne ustanowienie roku 2014 Rokiem Jana Pawła II.

Rada Prezesów oraz 20-lecie EUWP odbyły się w ramach Dni Polskich na Litwie.

Consiliul Președinților la Vilnius

În zilele de 29-30 noiembrie 2013 s-a desfășurat la Vilnius ședința Consiliului Președinților Uniunii Europene a Comunităților Poloneze cu 40 de organizații membre din Europa. La ședință au participat aproximativ 40 de președinți ai organizațiilor poloneze și din diasporă care activează atât în răsăritul cât și în apusul Europei. Uniunea Polonezilor din România a fost reprezentată de președintele organizației Ghervazen Longher.

Concomitent s-a sărbătorit jubileul de 20 de ani al Uniunii Europene a Comunităților Poloneze. Manifestările jubiliare au început cu cuvântul Președintelui UECP – Helena Miziniak care a evocat începuturile și evoluția organizației europene.

Pe adresa UECP au trimis felicitări: Bronisław Komorowski – președintele R.P., Ewa Kopacz – marșalul Seimului R.P., Vicepreședintele Seimului Republicii Lituaniene, episcopul Wiesław Lechowicz ș.a.

Participanții la întâlnirea de la Vilnius au adresat un apel Seimului R.P. ca anul 2014 să fie declarat oficial Anul Ioan Paul al II-lea.

Consiliul Președinților UECP și Jubileul de 20 de ani al organizației europene s-au desfășurat în cadrul Zilelor Culturii Polone din Lituania.

Stanislawa Jakimowska

KALENDARIU M ROCZNIC 2014 CALENDARUL ANIVERSĂRIILOR

STYCZEŃ

1 I – 75. rocznica śmierci **Zofii Urbanowskiej** (1849-1939), powieściopisarki, autorki książek dla dzieci i młodzieży;

2 I – 75. rocznica śmierci **Romana Dmowskiego** (1864-1939), polityka, działacza niepodległościowego, przywódcy Narodowej Demokracji;

4 I – 10. rocznica śmierci **Doroty Terakowskiej** (1938-2004), pisarki i dziennikarki;

6 I – 90. rocznica urodzin **Ołgi Scherer** (1924-2001), pisarki, publicystki, tłumaczki, historyka i teoretyka literatury;

7 I – 240. rocznica śmierci **Józefa Andrzeja Załuskiego** (1702-1774), bibliografa, edytora, pisarza, współzałożyciela Biblioteki Załuskich w Warszawie;

8 I – 130. rocznica urodzin **Kornela Makuszyńskiego** (1884-1953), powieściopisarza, poety, felietonisty, autora książek dla dzieci i młodzieży; 120. rocznica urodzin **Maksymiliana Marii Kolbego** (1894-1941), franciszkanina, świętego Kościoła Katolickiego, zamordowanego w Oświęcimiu;

10 I – 100. rocznica urodzin **Franciszka Wesółowskiego** (1914-2007), kompozytora, teoretyka muzyki, pedagoga;

IANUARIE

1 I – 75 de ani de la moartea **Zofiei Urbanowska** (1849-1939), autoare de romane și cărți pentru copii și tineret;

2 I – 75 de ani de la moartea lui **Roman Dmowski** (1864-1939), politician, militant pentru independență, conducător al Democrației Naționale;

4 I – 10 ani de la moartea **Dorotei Terakowska** (1938-2004), scriitoare și jurnalistă;

6 I – 90 de ani de la nașterea **Olgăi Scherer** (1924-2001), scriitoare, publicistă, traducătoare, istoric și teoretician literar;

7 I – 240 de ani de la moartea lui **Józef Andrzej Załuski** (1702-1774), bibliograf, editor, scriitor, cofondator al Bibliotecii Załuski din Varșovia;

8 I – 130 de ani de la nașterea lui **Kornel Makuszyński** (1884-1953), autor de romane, poet, foiletonist, autor de cărți pentru copii și tineret; 120 de ani de la nașterea lui **Maksymilian Maria Kolbe** (1894-1941), franciscan și sfânt al Bisericii Catolice, ucis la Oświęcim (Auschwitz);

10 I – 100 de ani de la nașterea lui **Franciszek Wesółowski** (1914-2007), compozitor, teoretician al muzicii, pedagog;

- 11 I** – 85. rocznica urodzin **Wandy Wilkomirskiej** (1924), skrzypaczki;
- 12 I** – 95. rocznica urodzin **Jana Józefa Szczepańskiego** (1941-2003), prozaika, eseisty, reportażysty, dziennikarza, scenarzysty;
- 14 I** – 15. rocznica śmierci **Jerzego Grotowskiego** (1933-1999), reżysera teatralnego, teoretyka teatru, reformatora teatru XX w.;
- 15 I** – 145. rocznica urodzin **Stanisława Wyspiańskiego** (1869-1907), dramaturga, poety i malarza;
- 17 I** – 45. rocznica śmierci **Grażyny Bacewicz** (1909-1969), kompozytorki i skrzypaczki;
- 18 I** – 165. rocznica urodzin **Aleksandra Świętochowskiego** (1849-1938), pisarza, publicysty i filozofa;
- 20 I** – 90. rocznica urodzin **Zdzisława Sierpińskiego** (1924-2004), dziennikarza i krytyka muzycznego;
- 21 I** – 55. rocznica śmierci **Stanisława Młodożeńca** (1895-1945), poety, współtwórcy futurizmu; 140. rocznica urodzin **Wincentego Witosa** (1874-1945), działacza ruchu ludowego, trzykrotnego premiera II Rzeczypospolitej; 95. rocznica urodzin **Stanisławy Fleszarowej-Muskat** (1919-1989), powieściopisarki, poetki, publicystki i dramaturga;
- 22 I** – 100. rocznica urodzin **Wincentego Okonia** (1914-2011), pedagoga, specjalisty w dziedzinie dydaktyki, autora teorii kształcenia wielostronnego;
- 23 I** – 123. rocznica śmierci **Ignacego Domeyki** (1802-1889), geologa, mineraloga i podróżnika;
- 24 I** – 80. rocznica urodzin **Stanisława Grochowiaka** (1934-1976), poety, prozaika i publicysty;
- 26 I** – 50. rocznica śmierci **Xawerego Dunikowskiego** (1875-1964), rzeźbiarza i malarza;
- 27 I** – 50. rocznica śmierci **Stanisława Piętaka** (1909-1964), poety i prozaika;
- 28 I** – 60. rocznica śmierci **Eugeniusza Romera** (1871-1954), geografa, twórcy nowoczesnej kartografii polskiej;
- 31 I** – 70. rocznica śmierci **Stefanii Sempołowskiej** (1869-1944), wybitnej działaczki społeczno-oświatowej, pedagoga i publicystki.
- 11 I** – 85 de ani de la nașterea **Wandei Wilkomirska** (1929), violonistă;
- 12 I** – 95 de ani de la nașterea lui **Jan Józef Szczepański** (1941-2003), prozator, eseist, reporter, jurnalist, scenarist;
- 14 I** – 15 ani de la moartea lui **Jerzy Grotowski** (1933-1999), regizor de teatru, teoretician de teatru, reformatorul teatrului sec. XX;
- 15 I** – 145 de ani de la nașterea lui **Stanislaw Wyspiański** (1869-1907), autor de drame, poet și pictor;
- 17 I** – 45 de ani de la moartea **Grażynei Bacewicz** (1909-1969), compozitoare și violonistă;
- 18 I** – 165 de ani de la nașterea lui **Aleksander Świętochowski** (1849-1938), scriitor, publicist și filosof;
- 20 I** – 90 de ani de la nașterea lui **Zdzislaw Sierpiński** (1924-2004), jurnalist și critic muzical;
- 21 I** – 55 de ani de la moartea lui **Stanislaw Młodożeniec** (1895-1945), poet, cofondator al futurismului; 140 de ani de la nașterea lui **Wincenty Witos** (1874-1945), militant al mișcării populare, de trei ori premier al celei de-a II Republici; 95 de ani de la nașterea **Stanislawei Fleszarowa-Muskat** (1919-1989), romancieră, poetă, publicistă și autoare de drame;
- 22 I** – 100 de ani de la nașterea lui **Wincenty Okoń** (1914-2011), pedagog, specialist în domeniul didacticii, autor al teoriei instruirii multilaterale;
- 23 I** – 123 de ani de la moartea lui **Ignacy Domeyko** (1802-1889), geolog, mineralog și călător;
- 24 I** – 80 de ani de la nașterea lui **Stanislaw Grochowiak** (1934-1976), poet, prozator și publicist;
- 26 I** – 50 de ani de la moartea lui **Xawery Dunikowski** (1875-1964), sculptor și pictor;
- 27 I** – 50 de ani de la moartea lui **Stanislaw Pięta** (1909-1964), poet și prozator;
- 28 I** – 60 de ani de la moartea lui **Eugeniusz Romer** (1871-1954), geograf, creator al cartografiei poloneze moderne;
- 31 I** – 70 de ani de la moartea **Stefaniei Sempołowska** (1869-1944), renumită militantă socială și în domeniul învățământului, pedagog și publicist.

Grudzień

12.02. – **Czerniowce**: Rozdanie stypendiów ufundowanych przez miasto dla uczczenia 80. rocznicy rządów Franciszka Józefa. Pośród obdarowanych miał się znaleźć jeden ubogi uczeń narodowości polskiej ze szkoły przemysłowej.

12.02. – **Czerniowce**, sale Towarzystwa Muzycznego: Odbyła się „herbatka na pokładzie” w celu pozyskania środków dla Towarzystwa Dobroczynności. Do komitetu organizacyjnego weszli również Polacy.

Decembrie

12.02. – **Cernăuți**: Împărțirea burselor acordate de oraș pentru onorarea celor 80 de ani de domnie a lui Franz Jozef. Unul dintre beneficiari avea să fie un elev sărac de naționalitate polonă de la școala profesională.

12.02. – **Cernăuți**, sala Societății de Muzică: A avut loc „ceaiul la bord” în scopul obținerii de fonduri pentru Societatea Caritativă. În comitetul de organizare au intrat și polonezi.

12.03. – Czerniowce, Magistrat: Pod przewodnictwem burmistrza toczyły się obrady przewodniczących klubów radnych oraz korporacji w sprawie protestu przeciw ukrajowieniu szkół miejskich. Ustalono termin i miejsce protestu.

12.04. – Kraków[?]/Lwów[?]: Rada nadzorcza Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń zakończyła swoje prace. Najstarszemu pracownikowi Towarzystwa, kierownikowi reprezentacji w Czerniowcach Karolowi Witkowskiemu, nadała tytuł dyrektora, a czerniowieckim instytucjom polskim przyznała subwencje, w tym 100 kor. TBPiCP w Suczawie.

12.<04. – Czerniowce: Rada Miejska na swym ostatnim posiedzeniu nadała nazwy bezimiennym ulicom. Odtąd jedna z nich otrzymała imię Juiusza Słowackiego, a inna zasłużonego rajcy, Polaka Juliana Trompeteura.

12.<04. – Czerniowce: Na potrzeby polskich szkół miejskich Polskie Towarzystwo Pedagogiczne we Lwowie ofiarowało cztery mapy ziem dawnej Polski i 64 książki wartości 120 kor., a Towarzystwo Nauczycieli Szkół Wyższych we Lwowie 125 książek o wartości 144 kor. Przesyłki adresowano do inspektora okręgowego miejskiego dla szkół polskich Mateusza Kasprzaka.

12.05. – Czerniowce: Wychowankowie Bursy Katolickiej im. Issakowicza urządzili wieczór św. Mikołaja dla dzieci. W programie znajdowało się: scena VI dramatu „Łukasziński”, występy chórów męskiego i mieszanego, wykład z historii powszechnej oraz pojawienie się św. Mikołaja w otoczeniu chórów anielskich.

12.05. – Czerniowce, Dom Polski: Dzieciom polskim urządzono wieczór ze św. Mikołajem.

12.07. – Czerniowce, sala Bursy Rękodzielniczej im. J. Kilińskiego: Katolickie Towarzystwo Polskiej Młodzieży Przemysłowej urządziło wieczór teatralny, na który złożyły się przedstawienia dwu komedijek („Chrapanie na rozkaz”, „Żywy nieboszczyk”) oraz humorystyczne monologi. Dobrowolne datki przeznaczono na potrzeby Bursy i Towarzystwa.

12.07. – Czerniowce: Prezydent kraju uroczyście przekazał prezesowi dr. Bazylemu Duzinkiewiczowi wielki złoty medal z dewizą cesarza przyznany przez cesarza czerniowieckiemu Towarzystwu Muzycznemu.

12.07. – Kaliczanka: Amatorzy Czytelnii Polskiej TSL wystawili „Dworek pod lasem” i „Posiew wolności”. Dochód przeznaczono na gwiazdkę dla ubogiej dziatwy polskiej.

12.07. – Czerniowce, rynek przed gmachem ratuszowym: Obył się wiec protestacyjny przeciw ukrajowieniu czerniowieckich szkół miejskich. W czasie wiecu przemawiali w swoich językach przedstawiciele wszystkich narodowości zamieszkujących Czerniowce. W imieniu Polaków wypowiedział się dr Stanisław Kwiatkowski.

12.09. – Czerniowce, duża sala Domu Polskiego: Staraniem Towarzystwa Akademików Polskich „Ognis-

12.03. – Cernăuți, Consiliul orășenesc: Sub conducerea primarului s-au desfășurat dezbaterile președinților cluburilor consilierilor și corporațiilor în problema protestului împotriva naționalizării școlilor orășenești. S-a stabilit data și locul protestului.

12.04. – Cracovia[?]/Lvov[?]: Consiliul de administrație al Societății de Asigurări Reciproce și-a terminat lucrările. Cel mai vârstnic angajat a fost numit director al reprezentanței din Cernăuți – Karol Witkowski, iar instituțiile poloneze au primit subvenții, de ex. APAF și L din Suceava – 100 c.

12.<04. – Cernăuți: Consiliul Orășenesc la ultima sa ședință a dat nume unor străzi fără nume. Una din ele a primit numele lui Juliusz Słowacki, iar alta a merituosului consilier polonez – Julian Trompeteur.

12.<04. – Cernăuți: Pentru nevoile școlilor poloneze din oraș Asociația Pedagogică Poloneză din Lvov a donat 4 hărți ale teritoriului vechii Polonii și 64 de cărți în valoare de 120 c., iar Asociația Cadrelor Didactice din Instituțiile de Învățământ Superior din Lvov 125 de cărți în valoare de 144 c. Acestea au venit pe adresa inspectorului regional pentru școlile poloneze – Mateusz Kasprzak.

12.05. – Cernăuți: Elevii Internatului Catolic „Issakowicz” au organizat o seară de Moș Nicolae pentru copii. Programul a cuprins: scena VI a dramei „Łukasziński”, evoluția corului bărbătesc și mixt, conferință de istorie universală și apariția lui Moș Nicolae înconjurat de un grup de îngeri.

12.05. – Cernăuți, Casa Polonă: Pentru copiii polonezi s-a organizat o seară cu Moș Nicolae.

12.07. – Cernăuți, sala Internatului Meșteșugăresc „J. Kiliński”: Asociația Tineretului Meșteșugăresc Polonez a organizat o seară de teatru alcătuită din două mici comedii („Sforăit la comandă”, „Răposatul viu”) și monologuri umoristice. Donațiile benevole au fost destinate nevoilor Internatului și Asociației.

12.07. – Cernăuți: Președintele țării a înmănat în mod festiv președintelui dr. Bazylui Duzinkiewicz marea medalie de aur cu deviza împăratului acordată de către împărat Societății de Muzică din Cernăuți.

12.07. – Caliceanca: Amatorii Societății de Lectură a SȘP au prezentat „Conacul de sub pădure” și „Răsadul libertății”. Venitul a fost destinat serbării bradului pentru copiii polonezi nevoiași.

12.07. – Cernăuți, piața din fața clădirii primăriei: A avut loc mitingul de protest împotriva naționalizării școlilor orășenești din Cernăuți. În timpul mitingului au vorbit în limbile lor reprezentanții tuturor naționalităților care locuiesc în Cernăuți. În numele polonezilor a vorbit dr. Stanisław Kwiatkowski.

12.09. – Cernăuți, sala mare a Casei Polone: Prin strădania Societății Universitarilor Polonezi „Ognisko”

ko” najlepsi miejscowi amatorzy wystawili komedię francuską w trzech aktach „Dwadzieścia dni kozy” Maurycego Hennequina.

12.15. – Czerniowce: Odbyło się doroczne walne zgromadzenie członków Towarzystwa Bursy Katolickiej im. Issakowicza.

12.21. – Czerniowce, sala Towarzystwa Gimnastycznego: Odbyła się wenta gospodarcza połączona z koncertem muzyki cygańskiej na korzyść Bursy Katolickiej im. Issakowicza.

dr Jan Bujak – Kraków

cei mai buni amatori din localitate au pus în scenă comedia franceză în trei acte „Douăzeci de zile de închisoare” de Maurice Hennequin.

12.15. – Cernăuți: S-a desfășurat adunarea generală anuală a membrilor Asociației Internatului Catolic „Issakowicz”.

12.21. – Cernăuți, sala Asociației de Gimnastică: A avut loc acțiunea caritativă și un concert de muzică țigănească în beneficiul Internatului Catolic „Issakowicz”.

Trad. St. Iachimovschi

PIĘKNA NASZA
POLSKA CAŁA

FRUMOASĂ ESTE
POLONIA NOASTRĂ

BARDO ŚLĄSKIE NA CYSTERSKIM SZLAKU

Począwszy od X w. po koniec wieku XIII Bardo ze względu na swoje strategiczne położenie stanowiło ważny gród na granicy polsko-czeskiej. Ten charakter miejscowości utracił około 1290 r. Wówczas to w 1299 r. teren dawnego grodu kupili ojcowie cystersi z Kamieńca, którzy już od 1249 r. byli właścicielami tutejszego kościoła. W Bardzie utworzono cysterską prepozyturę.

Prawdopodobnie już od XIII w. Bardo było ośrodkiem kultu maryjnego związanego z obecnością cudownej figurki Matki Boskiej. Sława tego miejsca wykraczała poza granice Śląska. Tradycję tę kontynuowali i rozwijali również cystersi.

Około 1315 r. cystersi wzniesli na miejscu zamkowej kaplicy kościół. Rosnąca jednak liczba wiernych i pątników doprowadziła już w 1411 r. do budowy nowej, większej świątyni.

Tragiczny dla klasztoru był okres wojen husyckich. 3 grudnia 1425 r. husyci spalili kościół. Zginął wówczas prepozyt Bartłomiej i jego pomocnik Jakub.

Cystersi szybko przystąpili do odbudowy zniszczonego kościoła, a Bardo pod koniec XV w. przeżywało ponownie ożywienie gospodarcze. Okres rozkwitu miasta nie trwał długo i znowu został przerwany, najpierw ruchami reformacyjnymi, a potem wojną trzydziestoletnią. Klasztorne miejscowości opustoszały, a w 1633 r. wybuchła tu epidemia dżumy. W obawie przed rabunkiem bardzką figurkę przeniesiono do kościoła jezuitów w Kłodzku.

Po wojnie cystersi kamienieccy pod wodzą przybyłego z Lubiąża opata Szymona III przystąpili do odbudowy klasztoru i jego dóbr. W latach 1685-

BARDO ŚLĄSKIE PE TRASEUL CISTERCIAN

Începând cu secolul al X-lea până în secolul al XIII-lea, Bardo, din cauza poziției sale strategice, a constituit o importantă așezare la granița polono-cehă. Localitatea și-a pierdut acest rol în jurul anului 1290. Atunci, în anul 1299, terenul fostei cetăți a fost cumpărat de părinții cistercieni din Kamieniec care, din anul 1249, au fost proprietarii bisericii de aici. La Bardo a fost înființată prepozitura cisterciană.

Probabil, încă din secolul al XIII-lea, Bardo a fost un centru al cultului marian legat de prezența statuetei miraculoase a Maicii Domnului. Faima acestui loc depășea granițele Sileziei. Această tradiție au continuat-o și au dezvoltat-o, de asemenea, cistercienii.

În jurul anului 1315 cistercienii au ridicat în locul capelei din castel o biserică. Totuși numărul crescând al credincioșilor și pelerinilor a făcut ca încă din anul 1411 să înceapă construcția unei biserici noi, mai mari.

Perioada războaielor husite a fost una tragică pentru mănăstire. Pe 3 decembrie 1425 husiții au incendiat biserica. A pierit atunci prepozitul Bartłomiej și ajutorul lui, Jakub.

Cistercienii au început imediat reconstrucția bisericii distruse, iar orașul Bardo, la sfârșitul secolului al X-lea, reținea o înviore economică. Perioada dezvoltării orașului n-a durat mult și din nou a fost întreruptă, mai întâi de mișcarea reformată, iar apoi de războiul de treizeci de ani. Localitățile mănăstirești s-au golit, iar în anul 1633 a izbucnit epidemia de ciumă. De teamă ca să nu fie jefuită, statueta din Bardo a fost transportată la biserica iezuiților din Kłodzko.

După război, cistercienii din Kamieniec, sub conducerea abatelui Szymon al III-lea, venit din Lubiąż, au început reconstrucția mănăstirii și a bunurilor ei. În

1704 wybudowano tu obszerny kościół barokowy. W czasie wojen prusko-austriackich Bardo znalazło się pod panowaniem Prus, a król Fryderyk II nałożył na instytucje kościelne duże podatki. Ingerował również w wybór opata.

W 1807 r. w Bardzie stacjonowały wojska francuskie. Wkrótce po zajęciu miasta przybył tutaj sam brat Napoleona, Hieronim, który urządził tutaj swoją kwaterę. W 1810 r., po kasacie klasztoru przez króla pruskiego Fryderyka Wilhelma III, Bardo przeszło pod zarząd królewskiej administracji. W 1812 r. zostało zakupione przez siostrę króla Fryderykę Luizę. Kościół stał się świątynią parafialną, a budynki klasztorne przekształcono na szkołę. Od 1900 r. teren zespołu klasztorowego znajduje się w rękach ojców redemptorystów.

Najcenniejszym obiektem w pocysterskim kościele w Bardzie Śląskim jest łaskami słynąca figurka Matki Bożej Bardzkiej. Jest to najstarsza rzeźba romańska na Śląsku i pochodzi z 1110 r. Mimo wojen husyckich i reformacji kult jej przetrwał do dnia dzisiejszego.

W latach 1685-1704 s-a construit aici o biserică impunătoare în stil baroc. În timpul luptelor între prusaci și austrieci, Bardo s-a aflat sub ocupația Prusiei, iar regele Frederic al II-lea a impus instituțiilor bisericești impozite mari. Intervenea, de asemenea, în alegerea stareșului.

În anul 1807 în Bardo au staționat soldații francezi. În scurt timp după ocuparea orașului, a venit însuși fratele lui Napoleon, Ieronim, care a instalat aici un comandament. În anul 1810 după lichidarea mănăstirii de către regele prusac Frederic Wilhelm al III-lea, Bardo a trecut sub administrația regală. În anul 1812, a fost cumpărat de sora regelui, Frederica Luiza. Biserica a devenit biserică parohială, iar clădirile mănăstirești transformate într-o școală. Din 1900 terenul complexului mănăstiresc se află în mâinile preoților redemptoriști.

Cel mai de preț obiect din biserică post cisterciană din Bardo Śląskie este statueta Maicii Domnului, făcătoare de minuni. Este cea mai veche sculptură romanică din Silezia și provine din anul 1110. În ciuda războaielor husite și a reformei, cultul ei s-a păstrat până în zilele noastre.

Barbara Breabăn

„Kresy 2013”

w Suczawie

9 listopada br. w Domu Polskim w Suczawie odbył się już po raz 17. Konkurs Recytatorski im. Adama Mickiewicza „Kresy”. W konkursie wzięło udział 82 uczestników ze szkół i przedszkoli z Suczawy, Pojany Mikuli, Nowego Sokoła, Kaczyki, Siretu, Wikszan, Moary i Jass, którzy rywalizowali w czterech kategoriach wiekowych, od najmłodszych trzylatków po dorosłych. W każdej z nich trzyosobowe jury nagrodziło najlepszych. Panie Iwona Olszewska-Marculeac, Janina Hahula, Anetta Buzuk i pan Tomasz Kobuszewski mieli bardzo trudne zadanie, gdyż wszyscy wypadli bardzo dobrze, dlatego dyplomy i nagrody na zakończenie otrzymali wszyscy. Jak co roku największe emocje towarzyszyły recytatorom z ostatniej kategorii, gdyż zdobywcy pierwszego i drugiego miejsca w dniach 2-7 grudnia uczestniczyli w warsztatach teatralnych i finale konkursu w Polsce, w Białymstoku.

Rok 2013 w Polsce w związku z przypadającą setną rocznicą debiutu poetyckiego i 60. rocznicą śmierci Sejm RP ogłosił Rokiem Juliana Tuwima. Poeta ten pisał zarówno dla dorosłych, jak i dla dzieci, dlatego podczas tegorocznych „Kresów” dodatkowo w każdej kategorii jedna osoba otrzymała nagrodę specjalną za interpretację wiersza Juliana Tuwima. Uczestnicy występowali na scenie na tle ogromnego pociągu, ilustrującego jeden z najbardziej znanych wierszy Juliana Tuwima dla dzieci „Locomotywa”. Nagrody w postaci pięknych książek, kolorowanek i kredek ufundował Instytut Polski w Bukareszcie, za co serdecznie dziękujemy.

Czas na wyniki. W pierwszej kategorii do lat 7 miejsce pierwsze bezdyskusyjnie zajęła 3,5-letnia Yasmina Daria Longher z Nowego Sokoła, miejsce drugie – David Gabriel Revai, także z Nowego Sokoła, a miejsce trzecie – Bianca Polacec z Pojany Mikuli. Nagrodę specjalną za interpretację wiersza Juliana Tuwima otrzymała Lucica Malițchi z Nowego Sokoła.

W kategorii drugiej, od II do IV klasy, również bez żadnych wątpliwości jury pierwszą nagrodę przyznało Marcie Stefanii Boiciuc z Kaczyki. Otrzymała ona także nagrodę specjalną za interpretację wiersza Juliana Tuwima. Miejsce drugie zajęła Erna Alexandra Boiciuc, także z Kaczyki, a miejsce trzecie – Karolina Longher z Suczawy. Wyróżnienia otrzymali: Iuliana Andreea Adamovix, Claudia Erica Alexandrovici, Rafael Marcel Moldovan z Pleszy, Gabriela Maria Stroca, David Vladislav Balac, David Coman, Rafael Marculeac, Gabriela Carmen Sumanschi z Nowego Sokoła, Kyra O’Conor z Siretu, Luisa Mirela Priscăriu z Kaczyki.

la Suceava

În ziua de 9 noiembrie a.c., la Casa Polonă din Suceava s-a desfășurat pentru a 17-a oară Concursul de Recitare „Adam Mickiewicz” – Kresy. La concurs au luat parte 82 de participanți din școlile și grădinițele din Suceava, Poiana Micului, Solonețu Nou, Cacica, Siret, Vicșani, Moara și Iași, care au rivalizat la patru categorii de vârstă, de la cei mai tineri de trei ani până la adulți. La fiecare din acestea juriul alcătuit din patru persoane i-a premiat pe cei mai buni. Doamnele Iwona Olszewska-Marculeac, Janina Hahula, Anetta Buzuk și domnul Tomasz Kobuszewski au avut o sarcină foarte grea, căci toți s-au prezentat foarte bine, de aceea la sfârșit toți au primit diplome și premii. Ca în fiecare an, emoțiile i-au însoțit pe recitatorii de la ultima categorie, căci deținătorii locurilor unu și doi au plecat în zilele de 2-7 decembrie a.c., la atelierile teatrale și la finala concursului de la Białystok – Polonia.

Anul 2013 în Polonia a fost declarat de Seimul R.P. Anul Julian Tuwim cu prilejul centenarului debutului poetic și împlinirii a 60 de ani de la moartea poetului. Acesta a scris atât pentru adulți, cât și pentru copii, de aceea în timpul concursului de anul acesta, la fiecare categorie, o persoană în plus a primit un premiu special pentru interpretarea unei poezii de Julian Tuwim. Participanții au evoluat pe scenă, pe fundalul unui tren uriaș ca ilustrație la una din cele mai cunoscute poezii pentru copii ale lui Julian Tuwim „Locomotiva”. Premiile cuprinzând frumoase cărți colorate și creioane au fost sponsorizate de Institutul Polonez din București, lucru pentru care aducem calde mulțumiri.

Este timpul pentru rezultate. La prima categorie până la 7 ani locul întâi fără discuție l-a ocupat Yasmina Daria Longher de 3,5 ani din Solonețu Nou, locul II – David Gabriel Revai tot din Solonețu Nou, iar locul III – Bianca Polacec din Poiana Micului. Premiul special pentru interpretarea unei poezii de Julian Tuwim l-a obținut Lucica Malițchi din Solonețu Nou.

La categoria a II-a, clasele II-IV, tot fără nici un fel de îndoială, juriul a acordat premiul I Martei Stefania Boiciuc din Cacica. Ea a obținut și premiul special pentru interpretarea poeziei lui Julian Tuwim. Locul II l-a ocupat Erna Alexandra Boiciuc tot din Cacica, iar locul III – Karolina Longher din Suceava. Au primit mențiuni: Iuliana Andreea Adamovix, Claudia Erica Alexandrovici, Rafael Marcel Moldovan din Pleșa, Gabriela Maria Stroca, David Vladislav Balac, David Coman, Rafael Marculeac, Gabriela Carmen Sumanschi din Solonețu Nou, Kyra O’Conor din Siret, Luisa Mirela Priscăriu din Cacica.

W kategorii trzeciej uczniów klas V-VIII miejsce pierwsze, nie po raz pierwszy, zajęła Daiana Valentina Ciocoiu z Nowego Szołńca, a miejsca drugie i trzecie odpowiednio Iustina Stașcovean i Florentina Maria Ostrovschi – obie z Nowego Szołńca. Wyróżnienia otrzymali: Monica Claudia Curuc, Claudia Marculeac z Nowego Szołńca, Maria Desirée

La cea de a treia categorie – cl. V-VIII, primul loc I-a ocupat nu pentru prima oară Daiana Valentina Ciocoiu din Solonețu Nou, iar locurile II și III respectiv: Iustina Stașcovean și Florentina Maria Ostrovschi – ambele din Solonețu Nou. Au primit mențiuni: Monica Claudia Curuc, Claudia Marculeac din Solonețu Nou, Maria Desirée Dinulescu-Luft din Iași, Mirosław

Dinulescu-Luft z Jass, Mirosław Drozdek, Tereza Mihaela Drozdek, Monica Marculeac z Pojany Mikuli, Daniel Țibuleac, Violeta Alina Țibuleac z Moary, Daria Rotaru-Angelescu z Siretu, Stanisław Maierik z Pleszy. Nagrodę za interpretację utworu Juliana Tuwima natomiast otrzymała Violeta Alina Țibuleac z Moary.

Drozdek, Tereza Mihaela Drozdek, Monica Marculeac din Poiana Micului, Daniel Țibuleac, Violeta Alina Țibuleac din Moara, Daria Rotaru-Angelescu din Siret, Stanisław Maierik din Pleșa. Iar Violeta Alina Țibuleac din Moara a primit premiu pentru interpretarea unei creații de Julian Tuwim.

W najstarszej kategorii wiekowej zwyciężyła Karolina Drozdek z Pojany Mikuli. Miejsce drugie zajęła Agnesca Revai, a trzecie – Vicențiu Sporneac z Nowego Sołońca. Wyróżnienia zaś otrzymali: Renata Drosceac, Cazimir Piotrowschi, Mariana Valasciuc z Nowego Sołońca i Bernadeta Balac z Pojany Mikuli. Wszyscy nagrodzeni to uczniowie Colegiul im. Alexandru cel Bun w Gura Humorului. Nagroda specjalna za interpretację wiersza Juliana Tuwima przypadła natomiast Elenie Carmen Larco z Jass. Rumunię podczas konkursu w Białymstoku reprezentowały więc zdobywczynię pierwszych dwóch miejsc w tej kategorii: Karolina Drozdek i Agnesca Revai.

La cea mai mare categorie de vârstă a învins Karolina Drozdek din Poiana Micului. Locul II l-a ocupat Agnesca Revai, iar locul III – Vicențiu Sporneac din Solonețu Nou. Menționi au primit: Renata Drosceac, Cazimir Piotrowschi, Mariana Valasciuc din Solonețu Nou și Bernadeta Balac din Poiana Micului. Toți cei premiați sunt elevi ai Colegiului „Alexandru cel Bun” din Gura Humorului. Premiul special pentru interpretarea unei poezii de Julian Tuwim a revenit Elenie Carmen Larco din Iași. În timpul concursului de la Białystok, România a fost reprezentată de: Karolina Drozdek și Agnesca Revai care au ocupat primele două locuri la această categorie.

Organizatorem suzawskich eliminacji był jak zawsze Związek Polaków w Rumunii, wspierany przez Ambasadę RP i Instytut Polski w Bukareszcie.

Iwona Olszewska-Marculeac

Ca întotdeauna, organizatorul eliminărilor de la Suceava a fost Uniunea Polonezilor din România sprijinită de Ambasada R.P. și Institutul Polonez din București.

Trad. St. Iachimovschi

Foto: F. Marculeac

w Białymstoku

Finał tegorocznego, 22. już Konkursu Recytatorskiego dla Polaków z Zagranicy im. Adama Mickiewicza „Kresy 2013” odbył się w Białymstoku w dniach 2-7 grudnia. Organizatorem był Podlaski Oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. Wzięło w nim udział 22 młodych i utalentowanych przedstawicieli Polonii z 11 krajów świata. Rumunię reprezentowały w tym roku Karolina Drozdek z Pojany Mikuli oraz Agnesca Revai z Nowego Sokoła.

la Białystok

Finala celui de al 22-lea Concurs de Recita-re pentru Polonezii din Străinătate „Adam Mickiewicz” – Kresy 2013 s-a desfășurat la Białystok, în zilele de 2-7 decembrie. Organizator a fost Filiala Podlasie a Asociației „Wspólnota Polska”. La concurs au luat parte 22 de reprezentanți tineri și talentați ai Diasporei Poloneze din 11 țări ale lumii. În acest an România a fost reprezentată de Karolina Drozdek din Poiana Micului și Agneșca Revai din Solonețu Nou.

„Pierwsze dni były poświęcone przygotowaniu naszych występów w konkursie, który odbył się w czwartek, 5 grudnia – relacjonuje Karolina – Na scenie każdy z nas dawał z siebie wszystko, próbując własne emocje przekazać widzom”.

Uczestnicy wzięli udział w cennych zajęciach warsztatowych prowadzonych przez wykładowców Akademii Teatralnej w Warszawie. Zajęcia z dykcji, śpiewu, interpretacji tekstu oraz podstawowych technik aktorskich okazały się dla młodych recytatorów skarbnicą bezcennych wskazówek. Równie ważna była możliwość przyglądania się pracy profesjonalistów. W ciągu tygodnia obejrzelśmy cztery wartościowe spektakle w Białostockim Teatrze Lalek oraz w Akademii Teatralnej.

„Po konkursie rozpoczęły się kolejne przygotowania. Tym razem do koncertu galowego, który został wyreżyserowany przez pana Piotra Damulewicza. Nasz spektakl odbył się w sobotę, 7 grudnia w prawdziwym teatrze, na scenie BTL” – opowiada z podekscytowaniem Karolina.

Występ w takim miejscu to niezwykła okazja, by poczuć smak zarówno aktorskiej tremy, jak i radości. Organizatorzy oraz artyści prowadzący warsztaty wielokrotnie podkreślali wysoki i wyrównany poziom umiejętności tegorocznych finalistów oraz ciekawy dobór repertuaru. Toteż jury, złożone z wysokiej klasy specjalistów w dziedzinie sztuki scenicznej (Anna Romantowska, Piotr Damulewicz, Jerzy Łazewski,

„Primele zile au fost destinate pregătirii evoluțiilor noastre în concursul care a avut loc joi, 5 decembrie – spune Karolina – Pe scenă fiecare dintre noi a dat totul, încercând să transmită propriile emoții publicului”.

Participantii au luat parte la ateliere apreciable conduse de conferențieri de la Academia Teatrală din Varșovia. Orele de dicție, cânt, interpretarea textului și tehnici actoricești de bază s-au dovedit a fi pentru tinerii recitatori o comoară de indicații neprețuite. De asemenea, importantă a fost posibilitatea de a urmări munca profesioniștilor. Pe parcursul unei săptămâni am vizionat patru spectacole de valoare la Teatrul de Păpuși din Białystok și la Academia Teatrală.

„După concurs au început alte pregătiri. De data aceasta pentru spectacolul de gală regizat de domnul Piotr Damulewicz. Spectacolul nostru a avut loc sâmbătă, 7 de-cembrie, într-un teatru adevărat, pe scena Teatrului de Păpuși” – povestește cu aprindere Karolina.

Evoluția într-un asemenea loc este o neobișnuită ocazie de a simți atât tracul actoricesc, cât și bucuria. Organizatorii și artiștii care au condus atelierele au subliniat în mai multe rânduri nivelul înalt și egal al abilităților finaliștilor de anul acesta precum și interesanta alegere a repertoriului. Același juriu alcătuit din specialiști de înaltă clasă în domeniul artei scenice (Anna Romantowska, Piotr Damulewicz, Jerzy Łazewski, Izabella Półtorak) nu a avut o sarcină ușoară.

Izabella Półtorak), nie miało łatwego zadania. Dwa główne trofea, Grand Prix oraz nagrodę za interpretację tekstu Adama Mickiewicza, otrzymali Sebastian Ander Garcia N'Dua z Czech i Magdalena Belew z Bułgarii. Nasze reprezentantki wystąpiły znakomicie. Agnieszka Revai zdobyła wyróżnienie I stopnia oraz Nagrodę Publiczności. Tak wspomina swą wyprawę do Białegostoku: „Jestem bardzo szczęśliwa. Poznałam nowych ludzi, od których wiele się nauczyłam. Warsztaty były wspaniałe, a ćwiczenia pomagały nam się rozwijać. Podczas konkursu towarzyszyły mi silne emocje, ale wszystko skończyło się dobrze. Nowe sytuacje powodowały, że czułam się niezwykle. Wszyscy byliśmy jak jedna rodzina. To piękne, że po tak krótkim czasie poczuliśmy się jak bracia. A lalka teatralna, którą dostałam w nagrodę, jest śliczna. Cieszę się, że przyjechała ze mną do Rumunii”.

Karolina Drozdek dodaje: „Każdy dzień spędzony w Białymstoku był ciekawy i różny od innych. Cieszę się bardzo, że mogłam wziąć udział w tym konkursie i pragnę jeszcze tam wrócić”.

Tekst i zdjęcia: Anetta Buzuk

Cele două trofee principale, Grand Prix-ul și premiul pentru interpretarea textului lui Adam Mickiewicz le-au primit Sebastian Ander Garcia N'Dua din Cehia și Magdalena Belew din Bulgaria. Reprezentantele noastre au evoluat foarte bine. Agnieszka Revai a primit mențiunea I precum și Premiul Publicului. Așa își amintește prezența sa de la Białystok: „Sunt foarte fericită. Am cunoscut oameni noi, de la care am învățat mult. Atelierele au fost admirabile, iar exercițiile ne-au ajutat să evoluăm. În timpul concursului am avut mari emoții, dar totul s-a terminat cu bine. Toți am fost ca o singură familie. Este frumos că, după un timp atât de scurt, ne-am simțit ca frații. Iar păpușa de teatru, pe care am primit-o ca premiu, este splendidă. Mă bucur că a venit cu mine în România”.

Karolina Drozdek adaugă: „Fiecare zi petrecută în Białystok a fost interesantă și diferită de celelalte. Mă bucur nespun că am putut lua parte la acest concurs și doresc să mă mai întorc acolo”.

Trad. St. Iachimovschi

Polonus

tel/fax: 0040 (230) 520355

redactia_polonus@yahoo.com

www.dompolski.ro

ISSN 1223-4192

Redactor naczelny:

Stanisława Jakimowska

Redagowany przez/Redactat de:

Kazimierz Longier (KL)

– redaktor techniczny

Barbara Breabăn

Elżbieta Wieruszewska-Calistru

Iwona Olszewska-Marculeac

Tipografia:

Zdjęcia na okładkach: dreamstime.com

